

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmae Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldu>

Lvgdvni, 1585

De partibus Te[m]perantia prout ipsa est virtus regens anima[m] circa
delectationes sensuu[m], & de ordine dicendorum de eis. Cap. VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

exemplo informari. Senibus verò labores corporis videtur esse minuendi. Animus verò his exercendus est, consilio debent alim iuuare, & exempla imitatione digna eis ministrare. Priuata personæ est pari iure cum ciuibus viuere: prælari verò est æstimare se gerere personam ciuitatis. retinere decus, seruare leges.

De partibus Temperantia prout ipsa est virtus regens animam circa delectationes sensuum, & de ordine dicendorum de eis. CAP. VIII.

DICTO de partibus temperantiæ secundum Tullium, dicitur dum est de partibus temperantiæ prout temperantia virtus est regens animam circa delectationes sensuum. Notandum ergo quòd illæ partes temperantiæ quæ regunt animam circa delectationes quæ sunt secundum gustum & tactum, satis sunt notæ & nominatæ, quæ sunt sobrietas & continentia. Illæ autem partes quæ pertinet ad delectationes quæ sunt secundum visum & auditum & olfactum non sunt ita notæ nec habent specia nomina. Et potest esse in causa utilitas dictarum virtutum: quia de sensus, scilicet gustus & tactus pertinent ad esse: tres alij pertinent ad bene esse. Mediante gustu assumitur quod per vim nutritiuam corpori vnitur: & sic cõseruatur esse indiuidui. Vnde prout est ad cõseruandum esse indiuidui. Mediante verò tactu vim generatiuam transfunditur quod erat in vno corpore in aliud corpus: & sic fit multiplicatio indiuiduorum, & saluatur species in multis indiuiduis, quod non posset saluari in vno indiuiduo si corruptibile. Itæ tactus & gustus sunt principales sensus, alij verò tres sunt ordinati ad illos. Visu enim & auditu & olfactu nutrimentum à lōge agnoscitur, quod gustu de prope agnoscitur. Vnde dicitur in lib. de natura animalium, quòd autem visus acutus est acuti visus, quoniam indiget vt cibum suum videat à motu. Visu etiã, auditu, & olfactu agnoscitur de longe delictiuum corporis, vel delectabile secundum tactum quod de prope tactu decernitur. Prius vidit mulier quòd bonum lignum ad vescendum, quàm de illo gustaret. Gen. 4. & prius vidit Dauid mulierem lauuantem se ex aduerso, quàm adulterium eum ea committeret. 2. Reg. 11. Item sicut dicitur in lib. de natura animalium, sensus tactus in homine subtilis est plus quam alij sensus, & post ipsum gustus. Ceteri sensus in homine sunt hebetiores, quàm in aliis animalibus. Idẽ dicitur in codẽ libro quòd sensus visus in omnibus animalibus est supra auditum sub his olfactus. Tactus & gustus operantur secundum propequitatem obiecti, alij, secundum distantiã. Vnde delectationes quæ sunt secundum tactum & gustum, maiores sunt, quàm

quæ sunt secundum alios tres sensus. Et pronitas ad operationes & delectationes, secundum illos duos sensus, maior est quam secundum alios tres. Et vitia quæ sunt circa operationes & delectationes illorū duorū sensuū magis sunt periculosa: ideo virtutes quæ sunt contra illa vitia, magis sunt necessariae & magis notæ, & habet specialia nomina. Inter virtutes verò pertinentes ad delectationes quinque sensuū, Primò prosequemur de sobrietate. Secundò de continentia. Tertio tangemus de illa temperantia quæ est circa delectationes aliorum trium sensuum.

De ordine dicendorum de Sobrietate. De diuersis acceptionibus huius nominis Sobrietas. De eius commendatione ac officiis. CAP. IX.

Circa Sobrietatem verò primo distinguemus diuersas acceptiones huius nominis Sobrietas. Secundò ponemus ea quæ pertinent ad eius commendationem. Tertio tangemus de officiis ipsius. Circa primū notandū quod nomen sobrietatis quadrupliciter sumitur in Sacris. Quādoq; enim sumitur large pro temperantia, quæ est vna quatuor cardinaliū virtutū; vt Sap. 8. Sobrietatē, ait, & prudentiā docet, &c. ad Titū 2. Sobriē, & iustē, & p̄, &c. ¶ Secundò sumitur pro temperantia quæ est generalis: vt ad Tit. 2. Iuuenes hortare, vt sobrii sint. Glof. in omnibus. ¶ Tertio sumitur pro temperantia quæ est circa potū & cibū, vt ad Tit. 2. Adolescentulas, vt viros suos amēt, filios suos diligant, prudentes, castas sobrias. Glo. in cibo & potu. ¶ Quarto sumitur sobrietas pro temperantia circa potū tantum, & sic ebrietas est ei opposita. Sic sumitur Eccles. 31. Aequa vita hominibus, vinum in sobrietate: si bibas illud moderatē, eris sobrius. Tertio modo sobrietas hic sumitur, scilicet pro temperantia circa cibum & potum, & circa delectationes quæ sunt secundum gustum.

¶ De commendatione Sobrietatis.

Ad commendationē verò huius virtutis notandū, quod sobrietatē suadet nobis natura, scriptura, vniuersa creatura. ¶ Natura, modicitate oris humani suadet nobis mediocritatē in sumptione cibi & potus. Homo enim in cōparatione sui corporis parui oris est: vt dicit Arist. in lib. de natura animalū. Oris verò modicitate suadet nobis natura charitatē in sumēdo cibū & potum: vnicū enim os habem⁹, cū duos oculos, & duas aures habeam⁹. ¶ Reuerentia verò delectationis quæ nō habetur, nisi in trāsitu cibi, dissuadet nobis sumptuositatē ciborum delectabilium. Bern. in sermone: Huius tā modicæ partis, scilicet gutturis, tam exigua delectatio quāta paratur sollicitudine, quātam deinde molestiā parit: hinc & morbi varij generātur. Idem: Eriā dissuadet nobis